Uniwersytet Gdański

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Aktualne problemy archeologii epoki kamienia , PG_00200222		
Kierunek studiów	Archeologia (O)		
Data rozpoczęcia studiów	październik 2026 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu	2026/2027
Poziom kształcenia	II stopnia	Grupa zajęć	Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji	na uczelni
Rok studiów	1	Język wykładowy	polski
Semestr studiów	1	Liczba punktów ECTS	2.0
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia	egzamin
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Historyczny -> Instytut Archeologii		
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot	dr hab. Marcin Wąs	
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu	dr hab. Marcin Wąs dr hab. Seweryn Rzepecki	

Formy zajęć							
	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						

Aktywność studenta i liczba godzin pracy					
	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów	Udział w konsultacjach	Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30	2.0	18.0	50

Cel przedmiotu	
	Zapoznanie studentów z wybranymi problemami badawczymi z zakresu archeologii epoki kamienia. Naświetlenie wieloaspektowości poszukiwań archeologicznych zmierzających do dopełnienia narracji o dziejach kultury i cywilizacji w epoce kamienia. Uzupełnienie dotychczasowych treści nauczania z zakresu archeologii epoki kamienia o elementy dotychczas pomijane lub nieobecne ze względu na ich nowatorski charakter. Poszerzenie wiedzy z zakresu archeologii epoki kamienia oraz prezentacja najnowszych interpretacji, najświeższych odkryć itp. w odniesieniu do różnych obszarów kultury człowieka epoki kamienia.

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[ARCHMU2_W04] Ma pogłębioną wiedzę o głównych kierunkach rozwoju i najważniejszych nowych osiągnięciach w zakresie archeologii	Identyfikuje i definiuje najważniejsze kierunki badań nad epoką kamienia	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[ARCHMU2_K01] Jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści	Jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści z zakresu archeologii epoki kamienia	[SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[ARCHMU2_W06] Zna i rozumie w pogłębionym stopniu główne tendencje rozwojowe archeologii oraz nauk humanistycznych i społecznych istotnych dla badań archeologicznych oraz ich wpływ na kierunki rozwoju współczesnych badań	Ma świadomość odrębności metodologicznej i metodycznej badań archeologicznych w zakresie archeologii epoki kamienia	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[ARCHMU2_W01] Posiada pogłębioną i uporządkowaną wiedzę z zakresu archeologii, obejmującą teorie, metody badawcze oraz interpretacje zjawisk kulturowych	Charakteryzuje specyfikę badań archeologicznych dla poszczególnych okresów epoki kamienia	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[ARCHMU2_U01] Potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę, formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy teoretyczne i praktyczne poprzez: - właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy, syntezy i prezentacji tych informacji, - dobór oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych, - przystosowanie istniejących lub opracowanie nowych metod i narzędzi	Charakteryzuje poszczególne kategorie źródeł archeologicznych z epoki kamienia w ujęciu holistycznym oraz potrafi dobrać je adekwatnie do stawianej problematyki badawczej realizowanej z zastosowaniem zaawansowanych narzędzi analitycznych. Potrafi diagnozować najważniejsze zagadnienia poznawcze z zakresu starszych okresów prehistorii oraz prowadzić dyskurs operując licznymi odniesieniami do wieloaspektowych ujęć z zakresu wiodących nurtów we współczesnych badaniach nad epoką kamienia	[SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[ARCHMU2_K02] Jest gotów do uznania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu	Jest gotów do uznania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych z zakresu epoki kamienia oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu.	[SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny

Treści przedmiotu

1. Archeologia eksperymentalna. Doświadczenie i eksperyment jako empiryczna podstawa wnioskowania o technologiach epoki kamienia przegląd wybranych problemów. Etnoarcheologia a doświadczenie archeologiczne zarys problematyki. Główne obszary zainteresowań współczesnej archeologii eksperymentalnej. Eksperyment archeologiczny jako element rekonstrukcji/konstrukcji.
2. Łucznictwo w epoce kamienia. Podstawy łucznictwa terminologia. Geneza łuku i jego relikty w źródłach archeologicznych. Przegląd źródeł łucznictwa mezolitycznego i neolitycznego. Zarys ewolucji łucznictwa w młodszych epokach pradziejów.
3. Obrządek pogrzebowy społeczeństw łowiecko-zbierackich na ziemiach polskich. Przegląd źródeł z paleolitu i mezolitu. Charakterystyka europejskiego tła kulturowego i jego znaczenie w zrozumieniu zjawisk sepulkralnych w paleolicie i mezolicie w Polsce.
4. Pomorze w epoce kamienia. Początki osadnictwa w strefie południowobałtyckiej. Przegląd źródeł i stanu badań nad paleolitem Pomorza. Geneza mezolitu południowobałtyckiego i jego profil kulturowy. Paleogeograficzne i surowcowe uwarunkowania lokalizacji osadnictwa paleolitycznego i mezolitycznego na Pomorzu. Kluczowe zagadnienia i problemy stojące przed archeologią epoki kamienia na Pomorzu Gdańskim. Geneza neolitu na Pomorzu Gdańskim i jego specyfika na tle neolitu stref czarnoziemnych i wielkodolinnych Niżu.
5. Górnictwo krzemienia aktualne problemy badawcze. Zarys zjawiska górnictwa w przeszłości. Główne sposoby aprowizacji surowcowej w epoce kamienia. Przegląd głównych stanowisk górnictwa krzemienia i aktualne zagadnienia badawcze. Specyfika górnictwa krzemienia jako elementu kultury pradziejowej. Znaczenie i miejsce archeologii stanowisk wydobywczych w archeologii mezolitu, neolitu i wczesnej epoki brązu. Systemy wydobywcze i zaplecze stanowisk kopalnianych oraz ich rola w rekonstrukcji ekumeny osadniczej.
6. Teoria i metodyka badań krzemieniarstwa. Przegląd najważniejszych gałęzi studiów krzemieniarskich (metoda składanek, traseologia, trybologia itp.). Znaczenie pogłębionych analiz źródłoznawczych dla zrozumienia technologii archaicznych na przykładzie krzemieniarstwa.
7. Człowiek z lodowca - Otzi. Zarys historii odkrycia, badań i ewolucja interpretacji. Co znalezisko ciała człowieka ze schyłku epoki kamienia wnosi do badań nad prehistorią?
8. Aktualne odkrycia archeologii epoki kamienia przegląd najważniejszych stanowisk, znalezisk i koncepcji, które pojawiły się w badaniach nad najstarszą epoką w dziejach ludzkości. Prezentacja wybranych przykładów na tle dotychczasowej wiedzy zgromadzonej na wcześniejszych latach studiów.
9. Megalityzm - geneza zjawiska, jego tło i kontekst kulturowy, recepcja idei megalitycznej w eneolicie ziem polskich. Prezentacja najważniejszych przykładów. Omówienie aktualnych perspektyw badawczych i koncepcji interpretacyjnych.
10. Relacje międzykulturowe społeczeństw wczesnoagrarnych na przykładzie sytuacji kulturowej we wczesnym neolicie w Polsce.

Wymagania wstępne i dodatkowe

Wiadomości z zakresu pradziejów powszechnych i historii starożytnej, umiejętność krytycznego porównywania różnych kategorii danych i wskazywania zależności.

Sposoby i kryteria oceniania osiąganych efektów uczenia się

Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
egzamin pisemny	51.0%	100.0%

Zalecana lista lektur

Podstawowa lista lektur

Coles J. 1978 Archeologia doświadczalna, PWN, Warszawa

Tomaszewski A. J. 1986 Metoda składanek wytworów kamiennych i jej walory poznawcze, Archeologia Polski 31 (2), s. 237-277.

Wąs M., 2018. Późny paleolit i mezolit północnej części Pomorza Gdańskiego, Spatium Archeologicum 10, Łódź.

Studia nad gospodarką surowcami krzemiennymi w pradziejach, tomy 1 - 7, Warszawa: Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie

Rzepecki S., 2011, U źródeł megalityzmu w kulturze pucharów lejkowatych, Łódź

	Uzupełniająca lista lektur	Junkmanns J. 2013. Pfeil und Bogen: Von der Altsteinzeit bis zum Mittelalter Fleckinger A., 2018. Ötzi, the Iceman: The Full Facts at a Glance, Bolzano Tomaszewski A. J. 1988 Wytwory kamienne i styl przegląd problematyki, Archeologia Polski 33 (1), s. 7-66. Chmielewska, M. 1954. Grób kultury tardenoaskiej w Janisławicach pow. Skierniewice, Wiadomości Archeologiczne, t. 20, nr 1, s. 23-48 Galiński T. 1992 Mezolit Pomorza, Szczecin. Pyżewicz K. 2013 Inwentarze krzemienne społeczności mezolitycznych w zachodniej części Niżu Polskiego. Analiza funkcjonalna, Zielona Góra.
	Adresy eZasobów	
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	Charakterystyka pisemna jednego z problemów (tematów) prezentowanych na zajęciach.	
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy	

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.